

કૂડાનો છોડ

– યુગલ કિશોર ‘ચિંતિત’

ઉનાળાના દિવસો હતા. બપોરનો સમય હતો. અસહ્ય ગરમી હતી. ગરમગરમ પવન ફૂંકાતો હતો. કોલોનીના રસ્તાઓ પર સન્નાટો છવાયેલો હતો. રસ્તાની બાજુમાં આવેલા આશા એપાર્ટમેન્ટના એક માળ પર બાલ્કનીમાં કેટલાંક કૂડાં મૂકેલાં હતાં. તેમાં એક કૂડામાં જાસૂદનો છોડ હતો.

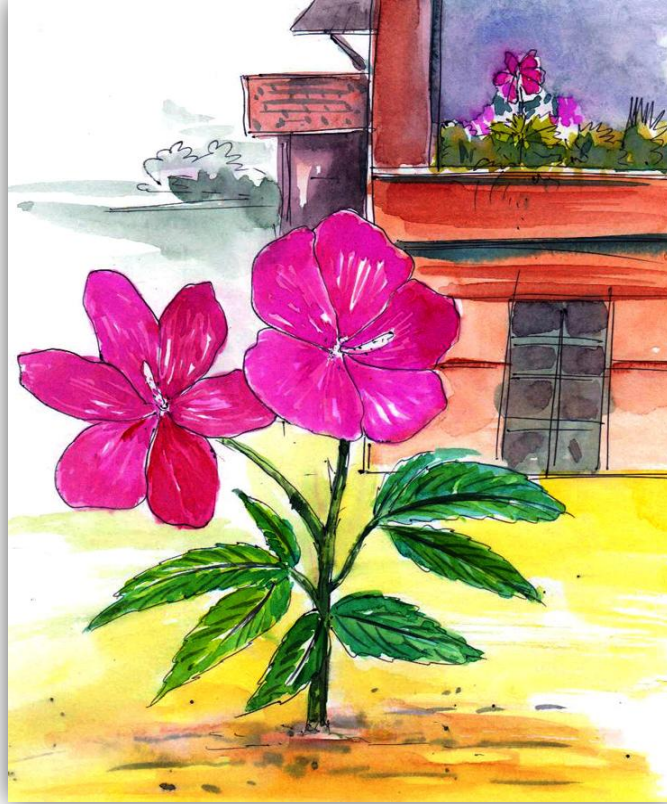
તે છોડનું નામ હતું ટિકુ. એકલતાના લીધે ટિકુએ આળસ મરડતાં પોતાની નાનકડી ડાળીને થોડી સુકાવી.

ત્યારે તેની નજર રસ્તાની બાજુમાં ઊગી આવેલા એક નાનકડા જાસૂદના છોડ પર પડી.

“અરે વાહ, તારો જન્મ ક્યારે થયો? થોડા મહિના પહેલાં તો અહીં કોઈ છોડ નહોતો?”

ટિકુએ નીચે નજર કરતાં પૂછ્યું.

“હું...? હું તો ૨ મહિનાથી અહીં છું. તું આટલી ઊંચાઈ પર છે કે નીચે નજર જ નથી.

કરતો..” ગરમગરમ પવનના સુસવાટાથી ઘ્રૂજતા તે નાનકડા છોડે કહ્યું.

“ઓહ ! તારી હાલત તો ઘણી ખરાબ છે. આટલા અસહ્ય તડકામાં ગરમગરમ પવનના સુસવાટાઓનો તારે સામનો કરવો પડે છે. તેમાં પણ દૂર સુધી જમીનમાં ક્યાંય કોઈ ભેજ નથી. કેવી રીતે જીવતો રહીશ ?” ટિંકુએ નીચે નજર કરતાં પૂછ્યું.

“અત્યારે મારા સંઘર્ષના દિવસો ચાલી રહ્યા છે. હું તનતોડ મહેનત કરીને મારા મૂળ જમીનમાં ફેલાવી રહ્યો છું.

ભેજની શોધમાં ખૂબ મહેનત કરવી પડે છે. તું કેમ છે?” પેલા નાનકડા છોડે માથું ઊંચું કરીને પૂછ્યું.

હું તો મજામાં છું. કૂડામાં રહું છું.

બાલકનીમાં તો તડકો નથી લાગતો. વગર મહેનતે, ખોરાક—પાણી મળે છે. ઘરના લોકો મારી ખૂબ કાળજી લે છે.

કૂડામાં ભીનાશ સુકાતાં પહેલાં જ પાણી રેડી દેવાય છે. જ્યારે પણ હું ઉદાસ હોઉં છું, કરમાવા લાગું છું ત્યારે ખાતર નાખીને મને ખુશ કરવામાં આવે છે.” હસીને ટિંકુએ કહ્યું.

દિવસો પસાર થતા ગયા. ધીમેધીમે ટિંકુ જાસૂદ અને તે નાનકડા છોડ વચ્ચે મિત્રતા થઈ ગઈ.

ટિંકુએ તે નાનકડા છોડનું નામ ‘ટિંકુ’ રાખ્યું. હવે ટિંકુ અને રિંકુ બંને કેટલીય વાર એકબીજા સાથે વાતો કરતા.

“યાર રિંકુ, તારી તબિયત દિવસેદિવસે બગડતી જઈ રહી છે, કદાચ તને ભેજ નથી મળી રહ્યો. કેમ બધી જમીન સુકાઈ ગઈ છે કે શું ? ટિંકુએ બાલકનીમાંથી નજર કરતાં પૂછ્યું.

“હા, યાર, જીવતા રહેવા માટે હવે વધારે મહેનત કરવી પડે છે. ભેજની શોધમાં મૂળને ઊંડાઈએ ફેલાવી રહ્યો છું. વગર મહેનતે ભેજ ક્યાં મળશે.” રિંકુએ ઉદાસ થતાં કહ્યું ધીમે ધીમે દિવસો પસાર થતા ગયા. ગરમી પછી વરસાદ આવી ગયો. મુશળઘાર વરસાદ વરસવા લાગ્યો.

રિંકુ જાસૂદ વરસાદમાં ઝૂમી ઝૂમીને નહાવા લાગ્યો. ટિંકુ બાલકનીમાં કૂડામાંથી જ રિંકુને નહાતો જોઈ રહ્યો.

વરસાદમાં પલળવાનું તેને પણ મન થતું હતું, પરંતુ એ શક્ય નહોતું, કારણ કે તે કૂડાનો છોડ હતો.

થોડા દિવસ બીજા પસાર થયા. સવાર પડવાની તૈયારી હતી. અચાનક કેટલાંક બાળકો અને મહિલાઓનો અવાજ સાંભળીને ટિકુ જાસૂદે બાલકનીમાંથી નીચે નજર કરીને જોયું તો દંગ રહી ગયો.

“આ શું, રિકુ આટલો મોટો કેવી રીતે થઈ ગયો ? આની પર તો લાલ—લાલ અનેક ફૂલ પણ ખિલ્યાં છે. બાળકો અને મહિલાઓ પૂજા માટે ફૂલ તોડી રહ્યાં છે.” આશ્ચર્ય ટિકુએ મનોમન નીચે નજર કરતાં કહ્યું.

“કેમ યાર ટિકુ, નીચે શું જોઈ રહ્યો છે ?” રિકુ જાસૂદે ગર્વથી માથું ઊંચું કરીને ટિકુને પૂછ્યું.

“તું આટલો મોટો કેવી રીતે થઈ ગયો ? તારી પર આટલાં ફૂલ કેવી રીતે ખીલી ગયાં ? હું તો હજી નાનો જ છું....” ટિકુએ નીચે જોઈને પૂછ્યું.

“યાર, ખૂબ મહેનત કરીને મેં મારા મૂળ ઊંડાણ સુધી જમાવ્યા હતા. વરસાદનું પાણી મેળવીને હું ઝડપથી મોટો થઈ રહ્યો છું. હું મારી મહેનતથી જાતે મોટો થયો છું.

કોઈ બીજા પર આધાર રાખીને મોટો નથી થયો. જે બીજાઓના વિશ્વાસે ઊછરે છે, તેઓ ક્યારેય વિકાસ નથી પામતા. તને મહેનત વગર ખોરાક મળતો રહ્યો. ક્યારેક ઠંડી, ગરમી, વરસાદનો સામનો નથી કરવો પડ્યો. તું તો કૂંડાનો છોડ બનીને રહી ગયો. એટલે તો ૧૦ વર્ષ પછી પણ એટલો જ રહીશ જેટલો આજે છે. હું મહેનત કરીને મારા મૂળ જમાવતો રહીશ અને એક દિવસ મોટું વૃક્ષ પણ બનીશ.”

રિકુની વાતો સાંભળીને ટિકુ ઉદાસ થઈ ગયો. તેનું મન પણ કૂંડાની બહાર આવીને મૂળ જમાવવા અઘીરું બન્યું. પોતાની મહેનતના જોરે વિકસવાની ઈચ્છા જોર પકડવા લાગી.

